

SUNDHEDSSTYRELSEN
Islands Brygge 67
2300 København S

Høringssvar vedr. Vejledning om anvendelse af tvang m.v. i psykiatrien samt Vejledning om registrering af tvang m.v. i psykiatrien

Styrelsen for Patientsikkerhed har den 28. januar 2020 fået tilsendt Vejledning om anvendelse af tvang m.v. i psykiatrien samt Vejledning om registrering af tvang m.v. i psykiatrien i høring.

Tak for muligheden for at indsende bemærkninger til de to vejledninger.

Vi har gennemgået vejledningerne med primært fokus på de forhold, hvor der er særlige regler i forhold til styrelsens virke, dvs. tvangsfiksering, der sammenhængende udstrækker sig ud over 30 dage og oppegående tvangsfiksering.

Vi er dog ved gennemgangen også blevet opmærksomme på enkelte andre problemstillinger, vi ønsker at gøre opmærksom på med nedenstående bemærkninger.

Bemærkninger til udkast til Vejledning om anvendelse af tvang m.v. i psykiatrien

Til punkt 1:

Vi har bemærket, at det fremgår af punktet, at *”En overlæge er i denne sammenhæng en erfaren speciallæge i psykiatri eller børne- og ungdomspsykiatri, som har ansvaret for behandling af en konkret patient. Den somatiske overlæge er en erfaren speciallæge i et somatisk speciale med ansvaret for behandling af en konkret patient.”*

Det kan efter vores opfattelse medføre tvivl i forhold til, om man ikke skal være overlæge af stilling, men blot være en ”erfaren speciallæge” og om der vil være tilfælde, hvor det at man er overlæge på en psykiatrisk afdeling ikke er tilstrækkeligt til at opfylde kravet om at være ”erfaren”. Det er også uklart, hvad der nærmere ligger i ”erfaren”.

Vi skal derfor opfordre til, at det præciseres i vejledningen.

Til punkt 2

Der veksles mellem at skrive ”behandling uden samtykke” og ”anvendelse af tvang” på en måde, så det giver tvivl om, hvorvidt de to udtryk anvendes synonymt. Der står *”Af psykiatrilovens § 3, stk. 4-6, fremgår det at patienten i forbindelse med indlæggelsessamtalen, har mulighed for at tilkendegive præferen-*

25. februar 2020

Sagsnr. 31-1001-27/
Reference MIHJ
T +4572286622
E

cer i forhold til behandlingen. Det gælder også eventuel behandling uden samtykke.”

Umiddelbart efter i samme afsnit fremgår ”*Ved indlæggelsessamtalen skal patientens ønsker til hvordan personalet skal agere såfremt patienten bliver urolig, så vidt muligt drøftes. Det bør også, hvis vurderet relevant, drøftes hvilke behandlingsformer patienten vil foretrække, hvis anvendelse af tvang bliver nødvendig.”*

Til punkt 4

I afsnittet om, hvordan uenighed mellem overlægen og den eksterne speciallæge skal håndteres, skal vi opfordre til, at det præciseres, at det er den *behandlingsansvarlige overlæges vurdering*, der er afgørende. Dette særligt henset til vejledningens indledende beskrivelse af, at der med overlæge menes en erfaren speciallæge.

Til punkt 9.1

Vi har bemærket, at der er sket en væsentlig ændring i dette afsnit. Det fremgår af den gældende vejledning, at ”*Det fremgår af forældreansvarsloven § 3, stk. 1, at hvis forældre har fælles forældremyndighed, kræver væsentlige beslutninger vedrørende barnets forhold enighed mellem forældrene.*

Samtykke til behandling på en psykiatrisk afdeling vil ofte være en væsentlig beslutning, der kræver enighed mellem forældrene. Ved vurdering heraf skal lægges vægt på behandlingens art og omfang. Indlæggelse på en psykiatrisk afdeling og medicinering for psykiske lidelser vil normalt være en væsentlig beslutning vedrørende barnets forhold. Også for børn anbragt udenfor hjemmet vil det være forældremyndighedsindehaveren/e, der har samtykkekompetencen.

Det er lægen, der konkret vurderer, om det kan antages, at forældrene er enige. Ved tvivl skal lægen søge at indhente samtykke fra begge forældre, hvis der er delt forældremyndighed. Hvis forældre med fælles forældremyndighed ikke er enige om behandling af barnet under 15 år, er der derfor ikke et gyldigt samtykke fra forældremyndighedsindehaver, hvis behandlingen vurderes som en væsentlig beslutning.”

I det udkast, der er i høring, er angivelsen omkring, hvad der betragtes som en væsentlig beslutning udgået. Tilbage står derfor alene oplysningen om, at væsentlige beslutninger kræver enighed mellem forældrene, samt at lægen konkret skal vurdere, om det kan antages, at forældrene er enige.

Det giver anledning til tvivl om, hvorvidt det er tilstrækkeligt at indhente et informeret samtykke fra den ene forældre til beslutninger om behandling, som ellers vil blive gennemført ved tvang, alene fordi lægen antager, at forældrene er enige uanset i hvilken grad, begge forældre er eller har været involveret.

Det er vores opfattelse, at lægens antagelse om forældrenes enighed ikke er afgørende for, om der skal indhentes samtykke fra begge forældre. Det afgørende er, om der er tale om væsentlige beslutninger eller ej.

Styrelsen skal derfor opfordre til, at det i vejledningen tydeliggøres, om beslutninger om behandling, der vil blive gennemført med tvang, hvis ikke forældrene samtykker til behandlingen, som udgangspunkt udgør væsentlige beslutninger.

Til punkt 9.2

Det fremgår, at for alle patienter over 15 år, uanset om de har den fornødne modenhed, vil der være tale om tvang, hvis patienten ikke giver samtykke til behandlingen, og betingelser for anvendelse af de enkelte tvangsforanstaltninger er opfyldt.

Vi skal hertil bemærke, at der vil være tale om tvang, hvis patienten ikke giver samtykke til behandlingen, uanset om betingelserne for anvendelse af de enkelte tvangsforanstaltninger opfyldt, jf. psykiatrilovens § 1, stk. 3.

Øvrige bemærkninger til vejledningen

I vejledningen beskrives de forskellige tvangsformer. Vi skal derfor gøre opmærksom på, at det også kunne være relevant at beskrive muligheden for anvendelse af oppegående tvang – ud over i afsnittet om klagevejledning – samt i den forbindelse tydeliggøre, at det alene må foregå på Sikringsafdelingen, jf. psykiatrilovens § 18 c.

Bemærkninger til udkast til Vejledning om registrering af tvang m.v. i psykiatrien

Til punkt 1

Se bemærkningen under ”Til punkt 1” ovenfor under Bemærkninger til Vejledning om anvendelse af tvang m.v. i psykiatrien.

Til punkt 3.3

Vi foreslår at det uddybes, at indberetning til Styrelsen for Patientsikkerhed sker med henblik på styrelsens tilsynsvirksomhed, hvor styrelsen kan iværksætte tilsynstiltag som fx, at afdelingen bliver pålagt at revurdere behandlingen af den pågældende patient på anden vis eller at bringe andre forhold i orden, der strider mod lovgivningen eller er til risiko for patientsikkerheden. Styrelsens tilsyn er ikke en lægelig second opinion, der vurderer tvangsforanstaltningen.

Til punkt 3.10

Vi gør opmærksom på, at sætningen under fjerde punkt fremstår ufuldstændig, idet ”behandlingsansvarlige” umiddelbart er faldet ud inden angivelsen ”overlæges fornyede vurdering”.

Med venlig hilsen

Mie Hindborg Johansen
Specialkonsulent